

Anglija in Francija se ne moreta zediniti glede situacije v Španiji

Baldwinova vlada bi rada priznala "status legalne vojne" obema strankama v Španiji, toda Francija se temu upira, ker noče na noben način priznati legalnosti fašistične blokade. Španska vlada izjavlja, da sta Italija in Nemčija napovedali vojno španski republiki

LONDON, 23. nov. — Na temelju današnjega uradnega povelja je angleška vlada zaključila, da za enkrat še ne bo priznala statusa legalne vojne španski fašistom; dalje je sklenila, da bodo angleške bojne ladje sprejemale angleške trgovske garnije v španskih vodah. Francija je torej zmagala s svojo zahtevno.

Madrid, 23. nov. — Fašisti so danes, ko se je vreme izboljšalo, spoznali zračne napade na Madrid in topniško obstreljevanje mesta. Sovražne granate so porušile severni kolodvor. Istočasno je delavska milica začela protifašistično vojno na severozahodni in južozahodni strani Madrida.

London, 23. nov. — Angleški ministri so včeraj ves dan zbornili in razpravljali o stališču, ki ga naj zavzame Anglija na pram novi situaciji, katere je nastala zadnji teden, ko sta Italija in Nemčija formalno priznala fašistično "vlado" v Španiji in jo je fašistični vodja Franco napovedal blokado Barcelone.

Kaj je kabinet zaključil, če je sploh kaj, še ni znano, vendar je bila dolga seja dokaz, da je angleška vlada v velikih skrbeh. Španski fašistični general Franco se ni odgovoril na zahtevo Anglije, da mora držati roke proč od angleških ladij. To vsekakor pomeni, da se je Franco obrnil v Rim in Berlin po nasvet, kaj naj odgovori — kar daje pomeniti, da Anglija nima toliko opraviti s španskimi fašisti kolikor ima opraviti z Italijo in Nemčijo.

Vse kaže, da bi Anglija rada dala španskim fašistom proste roke v zadevi blokade, če se zahteje, da bodo dali njenim ladjam prosto plovbo v španskih vodah. Napovedana blokada kajpada ni legalna po mednarodnem pravu, ampak Anglija ji lahko da s svoje strani legalen značaj s tem, da prizna obema strankama v Španiji status legalne vojne. Temu se upira Francija, ki pravi, da bi priznanje legalnega statusa civilne vojne hkrati pomenilo priznanje "režima" fašistične stranke. Blumova vlada Francije je pripravljena sodelovati z Anglijo na vsej črti, ne bo pa sledila Italiji in Nemčiji s priznanjem Francove "vlade".

Madrid, 23. nov. — Poveljstvo španske vladne mornarice je poročilo, da je bila sinoči španska križarka Miguel de Cervantes napadena v pristanišču Cartagena. Podmorniki, ki so se prikradli v luko in s torpedom poškodovali križarko, morajo pripadati kakšni tuji državi, kajti španski fašisti nimajo podmornikov (tri španske, podmornike, ki jih je Španija imela pred izbruhom civilne vojne, so ostale na strani vlade). Ker je znano, da je Mussolini obljubil španskim fašistom 15 podmornikov za izvajanje blokade, se zdaj sklepa, da so v Cartagena bile italijanske podmornice.

Španska vlada je včeraj objavila deklaracijo, ki se glasi, da sta fašistična Italija in nacijska Nemčija napovedali vojno španski republiki s priznanjem španskega fašističnega "režima". Špansko ljudstvo bo odgovorilo na to napoved s podvojnjo brambo republike in energično kontraofenzivo proti fašistom. Prav tako bodo proletarci vseh dežel in vseh odločno stali na strani brambovcev španske demokratične republike. Fašistični škornji ne smejo nikdar umazati ulic Madrida!

Nadaljnji oddelki mednarodne protifašistične prostovoljske legije so včeraj prišli iz Valencije in se pridružili brambovcem Madrida. Prostovoljci so pozdravili vodstvo madridske delavske milice: "Prihajamo iz mnogih dežel in proti volji naših vlad, pripravljeni pa smo braniti vaš Madrid in vašo republiko, kakor da je to naša rojstna domovina!"

(Iz Rima je včeraj prišla vest, da so zadnje dni sovjetski parniki izkrcali v Valenciji 200 letal, večje število tankov in topov, veliko zalogo municije in izurjeno rusko moštvo za pilotiranje aeroplanov in tankov.)

Uradno poročilo se dalje glasi, da je v vrstah delavske milice padel odlični španski kipar Emiliano Barra; nadalje je padel general Buenaventura Durruti, sindikalistični vodja katalonskih čet.

Iz Barcelone poročajo, da je tamonjša vlada avtonomne Katalonije storila vse potrebne korake, da zavaruje barcelonsko obrežje proti italijanskim "blokadernjem", ki so v službi španskih fašistov.

V zadnjih treh dneh je bilo iz Madrida odvedenih do 300,000 žena, otrok in starih ljudi v kraje vzhodne Španije. V ta namen je vlada porabila čez tisoč avtov, truckov in busov, ki so odvažali ljudi, nazaj grede so pa dovažali živila z dežele v Madrid. Načrt vlade je, da preseli iz glavnega mesta še pol milijona prebivalcev, ki se ne morejo udeležiti bojev in so zdaj samo v napotje brambovcem.

Stavkarji nočejo zapustiti tovarne

Mirovna pogajanja v zastoju

South Bend, Ind., 23. nov. — Avtni delavci, ki so bili v boj za priznanje unije in po oklicu stavke okupirali tovarno Bendix Products korporacije, so izjavili, da ne bodo zapustili tovarne, dokler korporacija ne bo pristala na njihove zahteve. To pomeni, da se konferenca med zastopniki stavkarjev in reprezentanti korporacije ne bo obnovila.

Vincent Bendix, predsednik korporacije, je izjavil, da se ne bo pogajal s stavkarji, dokler se ne umaknejo iz tovarne. Na vprašanje, ali bo tovarna zaprla vrata, je dejal, da bo dal odgovor ob pravem času.

Stavkarji se jezijo na duhovnike, ki so v nedeljskih pridigah

Francoski mati in hči, s plinskimi maskama na obrazu.

Japonske bombe ubijajo Kitajce

Tisoč Kitajcev padlo v bitki z Japonci

Šanghai, 23. nov. — Japonski vojaški letalci, ki podpirajo aktivnosti čaharskih, mongolskih in mančukujskih čet v vzhodnem delu kitajske province Suiyuan, so včeraj vrgli več ko sto bomb na pozicije kitajskih brambovcev, se glasi uradno poročilo. Sedemdeset članov obrambne sile je bilo ranjenih, poleg tega pa so bombe uničile desetnajst tovarnih avtov. Eno japonsko letalo so krogle razstrelile in poglone na tla in japonski pilot se je ubil.

Japonsko poročilo se glasi, da so japonske čete ponovno zasedle mesto Hungkuerto, ki leži v bližini meje province Suiyuan. V ofenzivi proti Kitajcem jim je pomagal Wang Ying, ki pa je v bitki s Kitajci izgubil 250 mož. Invazija kitajskega ozemlja se nadaljuje. Tri vojaške kolone, ki štejejo okrog 25,000 mož, prodirajo proti glavnemu mestu province Suiyuan.

Peiping, Kitajski, 23. nov. — Japonske militaristične avtoritete so naznanile, da je v bitki, ki se je vršila v bližini mesta Taolin med Kitajci in čaharskimi četami, padlo okrog tisoč Kitajcev. Druga vest se glasi, da se druga čaharska kolona pomika proti Tainingu in Hopiau, važnemu železniškemu križišču na progi Peiping-Suiyuan železnice.

Vlada bo posegla v mornarsko stavko

Poziv na mirno poravnavo

San Francisco, Cal., 23. nov. — Sedaj, ko je federalna vlada namignila, da bo posegla v stavko mornarskih delavcev, ki je paralizirala pomorski promet, je Edward F. McGrady, pomožni tajnik delavskega departamenta, ponovno pozval voditelje stavke in zastopnike parobrodskih družb, naj poravnajo konflikt na miren način. Posvaril jih je, da bo federalna vlada prisiljena intervenirati, ako ne bodo reprezentantje obeh grup takoj obnovili mirovnih pogajanj.

Situacija se je poslabšala, ko sta se dve nadaljnji uniji pridružili stavkarjem. To sta Masters, Pilots & Mates Assn. in Marine Engineers unija. Istočasno je stavka izzvala nasilstva v pristaniščih v New Yorku, Baltimoru in Philadelphiji.

New York, 23. nov. — Eksekutivni odbor socialistične stranke je podprl stavko mornarskih delavcev in obljubil stavkarjem vso mogočo oporo in pomoč, zaneseno pa je priporočil ustanovitev splošne zveze mornarskih delavcev.

Trije moški so bili aretirani po spopadu na nekem pomolu v tukanjanjem pristanišču. Neki straznik je bil obtožen streljanja na stavkarje, v katerem sta bila dva mornarja ranjena.

Green postal—muzikant na stara leta

Chicago. — Na stara leta, ko mu preti izguba članskih pravic v rudarski uniji, bo William Green, predsednik Ameriške delavske federacije, postal še muzikant. V svoje vrste ga je sprejela kot častnega člana Čikaška federacija godbenikov. Slično čast mu je izkazala tudi unija restavracijskih delavcev. S te strani je Green torej dobro zavarovan in bo še lahko predsednik federacije, čeprav ga Lewis izključil. "Za Greena je dobro, da je postal član unije godbenikov," je komentiral to novico Van Bittner, direktor jeplerske kampanje v čikaškem distriktu. "On kar naprej brenka na strune, čeprav gori Rim in so delavci v masnih industrijah brez organizacije."

SVET JE VELIKANSKA OBOROŽENA BLAZNICA

1,700,000 več mož pod orožjem kot pred svetovno vojno

MILITARIZIRANJE MLADINE

Ženeva. — Osemnajst let po zaključku svetovne vojne je svet veliko večja vojašnica kakor pred izbruhom svetovne vojne. Podoben je bolj oboroženi noričnici kakor pa civilizaciji razumnih bitij.

Vojaški eksperti Lige narodov so ob obletnici premirja objavili številke, iz katerih je razvidno, da je danes 1,700,000 več mož pod orožjem kakor jih je bilo leta 1913. Te številke so konservativne in vključujejo le oficijelne oborožene sile. Neoficijelnih in privatnih armad, katerih je vsa Evropa polna, se poročilo Lige narodov ne dotika. Izključene so tudi teritorialne vojaške sile, ki služijo v kolonijah vesesil.

Stalne armade vseh držav danes štejejo 7,600,000 mož. Pred vojno so štejele 5,900,000. V teh številkah niso vključene vojne mornarice, v katerih služijo po ocenitvi Liginih ekspertov osem milijonov mož. Leta 1931-32 je v vojnih mornaricah služilo 6,500,000 mož.

Evropa se je pričela z veliko mralico oboroževati s pričetkom tega desetletja. V problem desetletju so armade in mornarice rasle večinoma izven Evrope, kar v glavnem pomeni Ameriko in Japonsko. V prešlih petih, šestih letih pa je tudi Evropa zajela nova oboroževalna manija. Njene armade so po demobilizaciji leta 1919 do letos narasle od 3,200,000 do 4,500,000 mož v aktivni službi. Evropa je tik pred vojno imela 4,600,000 mož pod orožjem. To število ne vključuje mornarice.

Povsem drugačna slika bi bila, ako bi bile v tem poročilu vključene tudi neoficijelne in privatne armade. Tedaj bi število mož, ki se vežbajo pod orožjem, naraslo za več milijonov. Fašistična milica v Italiji je na primer leta 1934 štela 430,000 mož, v fašistični "balli" pa je bilo nadaljnjih 2,490,000 otrok od osem do 21 let starosti.

Koliko je teh neoficijelnih in privatnih gardistov v Nemčiji in Avstriji ter v drugih napol fašističnih deželah, Ligo poročilo ne skuša niti oceniti. Vsekakor pa štejejo milijone. V fašističnih deželah in nekotičnih manj v napolifašističnih deželah je sploh vsa mladina od neznanih otroških let podvržena predvojaškemu vežbanju v eni ali drugi formi. V tem oziru ne zaostaja niti sovjetska Rusija, ki ima poleg redne armade 430,000 mož močno milico in okrog 12,000,000 mladine v napol vojaških organizacijah. Ru-

Kriza med Rusijo, Nemčijo poostrena

Nemški inženir obojen na smrt v Sibiriji

Novosibirsk, zapadna Sibirija, 23. nov. — Devet oseb, osem Rusov in nemški inženir E. Stickling, je bilo včeraj obsojenih na smrt pred tukajšnjim sovjetskim sodiščem, ko so bili spoznani za krive sabotaže in uboja štirinajstih rudarjev v Kamerovu, centralnem Kuzbasu. Obsodba se izvrši v 48 urah. Stickling je prvi tujezemski inženir, ki je bil obsojen na smrt pri vseh sabotažnih procesih v Rusiji, odkar so sovjeti na krmilu. Obtožen je bil tudi špionaže v prid Hitlerjevemu režimu. Med obravnavo so pričje izjavile, da so se obojejeni zarotili, da bodo rudarji v premogovnikih "umirali kakor podgane v pasti".

Berlin, 23. nov. — Nemški poslanik v Moskvi, Friedrich von Schulenburg, je dobil nalogo svoje vlade, da zahteva od sovjetskih oblasti, naj eksekucijo nemškega inženirja Sticklinga odlože, dokler nemško poslanstvo ne pregleda vse evidence.

Nacijski tisk v Nemčiji strahovito robanti proti smrtni obsodbi Sticklinga in siplje ogenj in žveplo na "barbarsko sovjetsko justico". Listi pišejo, da sovjeti vrčajo lastno nezmožnost in fiaske v organiziranju svojih industrij, na druge, predvsem na nemške strokovnjake, ki so se trudili, da "potegnjejo sovjetske iz blata". Ta afera ponovno dokazuje — pišejo listi — kako potrebna je svena fašističnih narodov proti boljševizmu ...

Moskva, 23. nov. — Sovjetska vlada je zadnje dni informirala Japonsko, da bo podpis nove pogodbe glede riblških pravic v ruskih vodah Pacifika odgođen toliko časa, da se ugotovi resnica ali neresnica o tajnem vojaškem paktu med Japonsko in Nemčijo.

ski militarizem se loči od ostalega militarizma v tem, da sovjeti nimajo imperialističnih ambicij, marveč so prisiljeni na oboroževanje in vojaško vežbanje za obrambo lastnega ozemlja, po katerem cedi sline posebno Hitler.

Tak je torej svet 18 let po zaključku svetovne vojne: ves v bajonetih, topovih in drugi vojni parafernaciji! Vojna, ki je imela "končati vojno", je porodila nova sovraštva med narodi, ki se bolj in bolj gledajo kot pes in mačka in prehitujejo drug drugega v oboroževanju in militarizaciji mladine. Da take razmere ne morejo voditi v mir, mora biti jasno vsakega. Jasno je tudi, da vsaka vojna sigurno prinaša novo vojno. Pod kapitalizmom je mir in razorožitev le pobožna želja. Mir ne bo zavladal prej, dokler ne bo delovno ljudstvo v vsaki deželi strmoglavilo svojih izkoriščevalcev in si podalo roke v mednarodnem bratstvu.

ODLOČILNA BORBA NA KONVENCIJI FEDERACIJE

Lewisove unije bodo formirale konkurenčno organizacijo

IZJAVA PREDSEDNIKA TISKARSKE UNIJE

Tampa, Fla., 23. nov. — Ako bo Ameriška delavska federacija izključila deset mednarodnih unij, ki so včlanjene v Odboru za industrijsko organizacijo, tedaj bodo te v interesu lastne obrambe formirale konkurenčno organizacijo. Tako je izjavil Charles P. Howard, tajnik tega odbora in predsednik tiskarske unije.

Howard je prišel v Tampa ponoči, ko sta se nasprotni skupini pripravili na največjo bitko v zgodovini ameriškega delavskega gibanja. Danes bo predložena delegatoma resolucija glede izključitve upornih unij iz federacije, kar bo izzvalo bitko. Howard je dospel sem kot delegat, a je divomljivo, če bo predložil svojo poverilnico. Njegova unija ni bila suspendirana iz federacije, ker ni včlanjena v Lewisovem odboru, čeprav podpira ta odbor.

Rudarska unija in druge, ki so bile suspendirane na seji eksekutive ADF v septembru na obtožbo netenja revolte v vrstah organiziranega delavstva, niso zastopane na konvenciji. Te predstavljajo nad milijon članov, tretjino skupnega članstva ADF.

Po Howardovi izjavi je suspenzija teh unij bolj vitalno vprašanje nego industrijski ali poklicni unionizem, ki je razcepil ADF v dva tabora. "Lewisov odbor ni dualna organizacija, kakor je izjavila eksekutiva ADF, ko je suspendirala unije, ki tvorijo ta odbor, ker nima niti svoje ustave," je rekel Howard. "Ako bo konvencija odobrila akcijo eksekutive ADF, tedaj bo ustvarila nevaren precedent. Vsaka unija, ki se ne bo strinjala s politiko eksekutive, bo lahko suspendirana."

Howard je dalje rekel, da bo do Lewisove unije, če bodo izključene iz federacije, ustanovile samostojno organizacijo, ki pa ne bo posegala v območje poklicnih unij, ki so včlanjene v ADF. Svoje organizatorične aktivnosti bo omejila na jeklarsko, avtomobilsko in druge industrije masne produkcije, v katerih delavci še niso organizirani, v smislu načela industrijskega unionizma.

Za izključenje katerekoli v Ameriški delavski federaciji včlanjene unije je potrebna dveterjtinska večina na konvenciji oddanih glasov. Vprašanje je, ali bo eksekutiva imela tako večino na tej konvenciji. Lewisove unije, čeprav niso reprezentirane na konvenciji, imajo mogočne podpornike pri nekaterih državnih delavskih federacijah, centralnih delavskih svetih in posameznih unijah, ki bodo nedvomno glasovali proti izključitvi.

Španska delegacija v Rusiji

Moskva. — Eksekutiva sovjetskih delavskih unij je konferirala s špansko delegacijo, ki je prišla v Rusijo zaeno s delegacijami iz Anglije, Francije, Švedske, Norveške in Čehoslovaške. Razpravljali so o pomoči španskemu delavstvu in o možnosti zblizanja in združenja mednarodnega strokovno organiziranega delavstva. Ruski delavci še vedno zbirajo prispevke za špansko ljudstvo. Mnogo delavcev se je obvezalo, da bodo prispevali del svoje plače, dokler ni porazen španski fašizem.

Marcelino Pascua (na sredi) španski poslanik v Moskvi, se razgovarja s sovjetskimi uradniki.

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT GLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE POSOPORNE JEDNOTE

Organ of and published by the Slovene National Benefit Society

Narodno: za Zdravne drave (vsevo Chicago) in Kanada \$3.00 na leto, \$2.00 za pol leta, \$1.50 za tretji leta; za Chicago in Cincin \$1.50 na leto, \$1.00 za pol leta; za inozemstvo \$3.00.

Subscription rates for the United States (except Chicago) and Canada \$3.00 per year, Chicago and Cincin \$1.50 per year, foreign countries \$3.00 per year.

Črna knjiga za Američane... Boljše delo in smiselnost... Boljše delo in smiselnost... Boljše delo in smiselnost...

Advertising rates on agreement... Manuscripts of communications and unsolicited articles will not be returned. Other manuscripts, such as stories, plays, poems, etc., will be returned to sender only when accompanied by self-addressed and stamped envelope.

Member of the Federated Press

Glasovi iz naselbin

Zanimive beležke

Zidanškovo poročilo

Sharon, Pa. — Pennsylvania ima največ naročnikov na dnevnik Prosveto. Ima jih 125 čevljev dolg seznam. V tem seznamu je 1270 naročnikov, ki dnevno čitajo Prosveto. Ni čudno, če se Trunk jezi nad Prosvetinim zastopnikom Antonom Zidanškom. Ako bi on imel te naročnike in bi delali po njegovi komandi, bi mu to donalo lepe dohodke. Tako pa ta zlomek ne dopusti, da bi se stekali v njegovo nikdar polno malho, marveč jih prejema nekatoliška SNPJ in njeni nekatoliški zastopniki.

In zato nam gospod Trunk grozi s peklom na onem svetu. Grozi nam s peklom, ker nočemo Bogu (cerkvi, ki je v praksi eno in isto ko Bog, oziroma njegov agent) darovati svojih težko prisluženih novcev. Delavec naj bi se samo enkrat na teden najedel do sitega, vse drugo pa naj bi daroval — Bogu, to je cerkvi. Le kdor to dela, mu je po smrti zagotovljeno, da bo lahko gledal Boga iz oblilje v oblilje. In ker je človek grešno bitje (kar tudi mora biti božja volja!), smo poklicani mi, da grehe odpustimo — modrujejo Trunki. Toda kako naj jih odpuste takim, katerih nikdar ne vidijo in ki sploh nobene vere nimajo?

Taki bodo seveda pogubljeni, grmi Trunk, posebno če uče, da je SNPJ najboljša in najpremožnejša slovenska podporni organizacija. Ti bodo dvakrat, stokrat pogubljeni. Stokrat bodo pogubljeni posebno oni, ki prodajajo židovske cunje kakor je Prosveta. In pogubljeni bodo tudi oni, ki te cunje kupujejo in jih čitajo. In še to: Ti ljudje so tudi zvalili nad 50.000 starih in mladih pod streho SNPJ, čeprav obstoji komaj nekaj nad 30 let. Koliko škode so že storili ti brezverci naši katoliški stvari. Ako jih boste poslušali, grmi Trunk svojim ovčicam, bodo nas popolnoma uničili. Uničili bodo Boga in vse, kar je božjega. Zato, dragi verniki, oklenite se še trdnje naše sv. cerkve. Kaj vam bogastvo, ker na tem svetu živimo le začasno. Dajte ga cerkvi in si s tem zagotovite večno življenje po smrti. Kdor daruje več Bogu, tisti bo imel večje plačilo po smrti.

Trunk je napravil napako, ker je pričel vtikati svoj dolgi nos v Prosvetinog zastopnika. Po Penni je tudi mnogo "božjih namestnikov", toda nas puste pri miru. Pustimo jih pri miru tudi mi. Tu pa tam se včasih še celo skupaj poveselimo, ker oni se zavedajo, da so prav tako slabotni ljudje kakor smo mi delavci. Oni nam ne podkajajo naših slabosti, mi pa njim njihovih ne. Ako se bo tudi gospod Trunk zadovoljil s tem, ga zagotavljam, da ne bom svojih prstov več brisal ob njega. Ako se pa želi še nadalje vtikati v moje zadeve in pa SNPJ, tedaj mu bom drage volje na razpolago.

Na 6. nov. sem kljub slabemu vremenu in slabega zdravja odpotoval proti Lihovščini, Pa., kjer živi več še mladih in prijaznih bečlarjev. Prosvetin zastopnik se pri bečlarjih vedno dobro počuti. Oni imajo dobro življenje: imajo piti in jesti in denar, ker so delavci. Tudi se ne sramujejo domačega dela. Ne drže rok križem. Ko si pristavijo zajtrk, najprej posteljejo posteljo, potem očistijo pod — tudi pod mizo — pomijejo posode in pogrnejo mizo. "Zdaj pa priadi, da se malo okrepčava," je navadno bečlarško povabilo. Potem pa: "Tone, Prosveta mi bo kmalu potekla. Ali imaš knjižico, kamor boš zabeležil moje ime?" (Lepa hvala, Geo. L.)

Seveda jo imam. Moj boss Philip Godina me s temi stvarmi vedno pravočasno založi, da nimam nikdar pomanjkanja. Posebno zdaj, ko je kampa za nove naročnike, je treba delati le bolj kratke sestanke s prijatelji. Čas hitro beži. Le še šest tednov in kampa je konec.

John L. Lewis (levo), predsednik rudarske unije in Glenn McCabe, predsednik unije steklarskih delavcev.

Na 8. nov. me je povabil gospa Likovšek in njena 18-letna hčerka, naj prisedem, da me popeljeta v Renton, Pa. Ker sem si že dolgo želel to naselbino obiskati, sem vabilo z veseljem sprejel. V Rentonu sem se sešel z mnogimi znanci, s katerimi smo delali skupaj pred 25 leti. Nekateri krije že črna zemlja. Čas je med prijatelji hitro potekel. Miss Likovšek in njena prijateljica sta me peljali v Slovenski dom, da si ga ogledam. Časa ni bilo dosti. V Slovenskem domu smo bili lepo postreženi. Lepa hvala vsem skupaj.

Na 9. in 10. nov. sem posetil okraj Westmoreland. Vseled tega sem zamudil veselico v Strabanu. Obiskal sem tudi naselbini Muse in Bishop. Iz Muse s Bishop me je peljala gospodična Skrinar, za kar ji lepa hvala. V Bishopu sem se sestal z Alojzijem Bartelom in njegovo soprogo. Ker se že dalj časa nisimo videli, je bil sestanek prijeten. V tej naselbini sem dobil tudi novega naročnika. Lepa hvala vsem za prijazne pogovore in postrežbo.

Ko bo vreme ugodno, se zopet povrnem med moje številne prijatelje in prijateljice. In to kljub temu, če gospodu Trunku zraše še trikrat večji greben.

Anton Zidanšek, potovalni zastopnik.

Za Mooneyjevo obrambo Detroit. — Ker sem lansko leto parkrat nabrala nekaj prispevkov za Tom Mooneyjev obrambni fond, mi je Mooney tudi nedavno poslal zopet prošnjo, ker potrebuje denar za prepis ogromnega sodnega zapisnika in ureditev materiala, da bodo njegovi zagovorniki lahko nastopili pred državnim vrhovnim sodiščem. Ker sama ne zmorem večje vsote, sem sklenila, da grem zopet nadlegovat rojake, kar pa ni prijetno delo, ker se je že mnogokrat nabralo v ta namen. Mogoče si kdo misli, zakaj toliko stroškov v zvezi s tem slučajem, ker smo čitali, da ga bosta dva odvetnika zagovarjala pred sodiščem brezplačno. Toda kdor ima opraviti s sodiščem, posebno pa še v takem slučaju kakor je Mooneyjev, ta lahko zna, kako gre denar. Tudi poštnina ga dosti stane. Naj bo že, kar hoče, vem le to, da žrtve ni kriva ničesar. Prepričana sem tudi, da bi Mooney raje videl, da bi ne bilo tako ogromnih stroškov.

Šla sem torej zopet na delo misleča, da me več kakor zavrtni ne more nikdo. O pač, zavrtnje se lahko z dveh strani: direktno ali pa z grenko opazko, koliko bom imela komišna. (V Detroitu je ta beseda zelo popularna in smo radi nje imeli že več sej.)

Volitve in SND Detroit. — Zadnjih šest mesecev, posebno pa proti koncu volilne kampanje, je moral vsakdo dobiti glavobol od vpitja in početja po radiu, časopisju in drugod. Vse ameriško ljudstvo je bilo napumpano z iluzijami. Ako si odprl radio na katerokoli postajo, je vedno nekdo grmel in udihal po republikancih ali demokratih. Vseprek so se kosali z obljubami in mahali drug po drugem. Kaj je kdo obljubil in kaj naredil, je seveda drugo vprašanje.

Kot poročajo, je v deželi še vedno okrog deset milijonov brezposelnih. Veliko je tudi takih, ki samo životarjajo, čeprav imajo delo. Zaslužijo le za borbno življenje. Vsa ta masa nezavednega delavstva je zopet padla pod vpliv lepih obljub in volila za profitarje in izkoriščevalce. Tudi si imel posla in argumente z ljudmi, o katerih si mislil, da poznajo kapitalistične trike. Kot izgleda, se ni ta masa še nič naučila iz težkih izkušenj. Zmagala je reakcija — kapitalizem — v vseh ozirih.

Kaj naši naprednjaki in drugi pričakujejo od protidelavskih vladarjev? Bomo že še imeli priliko videti v bodoče. Vse je bilo za Roosevelta. On da je tisti odrešenik, ki nas je rešil iz krize in pogina. Roosevelt je le rešil kapitalizem gotovega propada; bil delo vseeno ostalo. Bolj če delavstvo živi v mizeriji, bolj se oklepa slabih teorij sedanjega sistema. Prezrli so Thomasa in Browdera, to se reče, prezrli so sami sebe. V volilnem cirkusu sta bila samo dva razreda: ogromni kapital in prav tako ogromna, toda nezavedna delavska masa, katera se je dala nabufati in pokupiti.

Nekateri mislijo, da je krize konec. Občutili jo bodo tudi oni, ki imajo mogoče nekaj tisočakov in katerim se še ne sanja, kaj prihaja. V sedanjem gospodarskem sistemu, v katerem se producira za profit in ne za človeške potrebe, je kriza logična. Do poloma mora priti, pa če hočemo ali ne. To so fakti, katere je nemogoče zanikati ali pa prikriti.

Ce se delavstvo hoče kdaj izogniti mizeriji in trpljenju, se mora združiti v eno samo delavsko stranko, pa naj nosi ime kakršno hoče. Glavno je to, da ima dober socialni in delavski program: program produkcije za

Joseph Curran, načelnik stavkovnega odbora mornarskih delavcev, govori stavarjem, ki so se zbrali pred njegovim uradom v New Yorku.

Največ je takih, ki te zavrnejo, češ, jaz sem že dal, oziroma smo že dali. Lahko bi prisegla, da prav taki niko dali še počenega groša. Tega izgovora se poslužijo, ker nečajo nič prispevati. Darovali so sledeči: K. Krainz \$1, Andrew Suga 50c. Po 25c: Joe Klarich, Joe Behar, Anton Može, Joe Šmalc, Paul Oceppek, Joe Krainz ml. Po 20c: Anton Semec, neimenovani. Po 10c: Ignac Travnik, neimenovani, Joe Breški, Leo Kocjan. Skupaj \$4.05. V imenu prizadele žrtve vsem darovalcem najlepša hvala. Kdor prispeva v ta namen, ne bo nikdar pogrešal tistega denarja. Ako pa bo Mooney oproščen, boste imeli zavest, da ste pomagali po svoji moči. Denar sem poslala na Tom Mooney Moulders Defense Committee, P. O. Box 1475, San Francisco, Cal. Ako še kdo želi prispevati, mi lahko izroči.

Katherine Krainz. Volitve in SND Detroit. — Zadnjih šest mesecev, posebno pa proti koncu volilne kampanje, je moral vsakdo dobiti glavobol od vpitja in početja po radiu, časopisju in drugod. Vse ameriško ljudstvo je bilo napumpano z iluzijami. Ako si odprl radio na katerokoli postajo, je vedno nekdo grmel in udihal po republikancih ali demokratih. Vseprek so se kosali z obljubami in mahali drug po drugem. Kaj je kdo obljubil in kaj naredil, je seveda drugo vprašanje.

Kot poročajo, je v deželi še vedno okrog deset milijonov brezposelnih. Veliko je tudi takih, ki samo životarjajo, čeprav imajo delo. Zaslužijo le za borbno življenje. Vsa ta masa nezavednega delavstva je zopet padla pod vpliv lepih obljub in volila za profitarje in izkoriščevalce. Tudi si imel posla in argumente z ljudmi, o katerih si mislil, da poznajo kapitalistične trike. Kot izgleda, se ni ta masa še nič naučila iz težkih izkušenj. Zmagala je reakcija — kapitalizem — v vseh ozirih.

Kaj naši naprednjaki in drugi pričakujejo od protidelavskih vladarjev? Bomo že še imeli priliko videti v bodoče. Vse je bilo za Roosevelta. On da je tisti odrešenik, ki nas je rešil iz krize in pogina. Roosevelt je le rešil kapitalizem gotovega propada; bil delo vseeno ostalo. Bolj če delavstvo živi v mizeriji, bolj se oklepa slabih teorij sedanjega sistema. Prezrli so Thomasa in Browdera, to se reče, prezrli so sami sebe. V volilnem cirkusu sta bila samo dva razreda: ogromni kapital in prav tako ogromna, toda nezavedna delavska masa, katera se je dala nabufati in pokupiti.

Nekateri mislijo, da je krize konec. Občutili jo bodo tudi oni, ki imajo mogoče nekaj tisočakov in katerim se še ne sanja, kaj prihaja. V sedanjem gospodarskem sistemu, v katerem se producira za profit in ne za človeške potrebe, je kriza logična. Do poloma mora priti, pa če hočemo ali ne. To so fakti, katere je nemogoče zanikati ali pa prikriti.

Ce se delavstvo hoče kdaj izogniti mizeriji in trpljenju, se mora združiti v eno samo delavsko stranko, pa naj nosi ime kakršno hoče. Glavno je to, da ima dober socialni in delavski program: program produkcije za

Veselica in filmi o Jugoslaviji Johnstown, Pa. — Federacija ameriških državljanov priredi veselico dne 28. nov. v SD domu na Moxhamu. Na tej veselici bo tudi predvajanje film, na katerem so slike iz raznih krajev Jugoslavije. Film je nov in jako zanimiv. Videli bomo Bled in razna mesta po Sloveniji in doli do Belgrade ter Dalmacijo. Posnete so tudi stare noše, zanjice, ohceti in veliko drugih zanimivosti. Vse to boste videli za majhno vstopnino 25c in 10c za otroke do 16. leta. Film je last Cunard linije.

Vabljeni ste Slovenci, Hrvatje in Srbi od blizu in daleč, da poselite to predstavo. Igral bo fin orkester. Pričetek točno ob 8. uri zvečer.

John Polanc, 82.

Praktičen zdravnik Mati: Gospod doktor, naš Jurček noče pa noče zavrtiti zdravila, ki ste mu ga predpisali. Kaj naj storim?

Starost zemlje V Voltairjevi družbi se je govorilo o starosti zemlje. Voltairre je morda poslušal razna mnenja, končno je pa dejal: — Kar se mene tiče, smatram naš planet za staro koketo, ki prikriva svojo starost.

človeške potrebe in ne za profit, za mir, blagostanje in svobodo nas vseh. Kot delavci, je naša dolžnost in v našem interesu, da agradimo močno delavsko fronto za boj proti današnjemu sistemu. V tem smislu naj bi pričeli pisati, agitirati in delati vsi delavci in uspeh nam bo zagotovljen. Vse zapreke, napake in druge malenkosti naj izginejo med nami. Pozabimo na naše nekdanje prepire in nesporazume. Druge poti ni za nas, kakor da pričnemo graditi močno in resnično delavsko fronto. Ako storimo to, je naša zmaga zagotovljena. Dosegli bomo triumf vsega delavstva.

Detroit. — Zadnjih šest mesecev, posebno pa proti koncu volilne kampanje, je moral vsakdo dobiti glavobol od vpitja in početja po radiu, časopisju in drugod. Vse ameriško ljudstvo je bilo napumpano z iluzijami. Ako si odprl radio na katerokoli postajo, je vedno nekdo grmel in udihal po republikancih ali demokratih. Vseprek so se kosali z obljubami in mahali drug po drugem. Kaj je kdo obljubil in kaj naredil, je seveda drugo vprašanje.

Kot poročajo, je v deželi še vedno okrog deset milijonov brezposelnih. Veliko je tudi takih, ki samo životarjajo, čeprav imajo delo. Zaslužijo le za borbno življenje. Vsa ta masa nezavednega delavstva je zopet padla pod vpliv lepih obljub in volila za profitarje in izkoriščevalce. Tudi si imel posla in argumente z ljudmi, o katerih si mislil, da poznajo kapitalistične trike. Kot izgleda, se ni ta masa še nič naučila iz težkih izkušenj. Zmagala je reakcija — kapitalizem — v vseh ozirih.

Kaj naši naprednjaki in drugi pričakujejo od protidelavskih vladarjev? Bomo že še imeli priliko videti v bodoče. Vse je bilo za Roosevelta. On da je tisti odrešenik, ki nas je rešil iz krize in pogina. Roosevelt je le rešil kapitalizem gotovega propada; bil delo vseeno ostalo. Bolj če delavstvo živi v mizeriji, bolj se oklepa slabih teorij sedanjega sistema. Prezrli so Thomasa in Browdera, to se reče, prezrli so sami sebe. V volilnem cirkusu sta bila samo dva razreda: ogromni kapital in prav tako ogromna, toda nezavedna delavska masa, katera se je dala nabufati in pokupiti.

Nekateri mislijo, da je krize konec. Občutili jo bodo tudi oni, ki imajo mogoče nekaj tisočakov in katerim se še ne sanja, kaj prihaja. V sedanjem gospodarskem sistemu, v katerem se producira za profit in ne za človeške potrebe, je kriza logična. Do poloma mora priti, pa če hočemo ali ne. To so fakti, katere je nemogoče zanikati ali pa prikriti.

Ce se delavstvo hoče kdaj izogniti mizeriji in trpljenju, se mora združiti v eno samo delavsko stranko, pa naj nosi ime kakršno hoče. Glavno je to, da ima dober socialni in delavski program: program produkcije za

Veselica in filmi o Jugoslaviji Johnstown, Pa. — Federacija ameriških državljanov priredi veselico dne 28. nov. v SD domu na Moxhamu. Na tej veselici bo tudi predvajanje film, na katerem so slike iz raznih krajev Jugoslavije. Film je nov in jako zanimiv. Videli bomo Bled in razna mesta po Sloveniji in doli do Belgrade ter Dalmacijo. Posnete so tudi stare noše, zanjice, ohceti in veliko drugih zanimivosti. Vse to boste videli za majhno vstopnino 25c in 10c za otroke do 16. leta. Film je last Cunard linije.

Vabljeni ste Slovenci, Hrvatje in Srbi od blizu in daleč, da poselite to predstavo. Igral bo fin orkester. Pričetek točno ob 8. uri zvečer.

John Polanc, 82.

Praktičen zdravnik Mati: Gospod doktor, naš Jurček noče pa noče zavrtiti zdravila, ki ste mu ga predpisali. Kaj naj storim?

Starost zemlje V Voltairjevi družbi se je govorilo o starosti zemlje. Voltairre je morda poslušal razna mnenja, končno je pa dejal: — Kar se mene tiče, smatram naš planet za staro koketo, ki prikriva svojo starost.

Ameriški dietetik dr. William Howard je dospel s svojo ženo na Holandsko in terji, ki so vprašali elegantno vitko gospo, ali sledi dietnim predpisom svojega mošiča, ali sledi dietnim predpisom svojega mošiča, ali sledi dietnim predpisom svojega mošiča...

Dr. Hay, ki je prisostvoval temu pogovoru, je napravil, kakor da ni slišal, pa je docela odgovoril: "Ne. Jem kar mi ugaja in le pa tam upoštevam načelo svojega moša."

Dr. Hay, ki je prisostvoval temu pogovoru, je napravil, kakor da ni slišal, pa je docela odgovoril: "Ne. Jem kar mi ugaja in le pa tam upoštevam načelo svojega moša."

Dr. Hay, ki je prisostvoval temu pogovoru, je napravil, kakor da ni slišal, pa je docela odgovoril: "Ne. Jem kar mi ugaja in le pa tam upoštevam načelo svojega moša."

Dr. Hay, ki je prisostvoval temu pogovoru, je napravil, kakor da ni slišal, pa je docela odgovoril: "Ne. Jem kar mi ugaja in le pa tam upoštevam načelo svojega moša."

Dr. Hay, ki je prisostvoval temu pogovoru, je napravil, kakor da ni slišal, pa je docela odgovoril: "Ne. Jem kar mi ugaja in le pa tam upoštevam načelo svojega moša."

Dr. Hay, ki je prisostvoval temu pogovoru, je napravil, kakor da ni slišal, pa je docela odgovoril: "Ne. Jem kar mi ugaja in le pa tam upoštevam načelo svojega moša."

Dr. Hay, ki je prisostvoval temu pogovoru, je napravil, kakor da ni slišal, pa je docela odgovoril: "Ne. Jem kar mi ugaja in le pa tam upoštevam načelo svojega moša."

Dr. Hay, ki je prisostvoval temu pogovoru, je napravil, kakor da ni slišal, pa je docela odgovoril: "Ne. Jem kar mi ugaja in le pa tam upoštevam načelo svojega moša."

Dr. Hay, ki je prisostvoval temu pogovoru, je napravil, kakor da ni slišal, pa je docela odgovoril: "Ne. Jem kar mi ugaja in le pa tam upoštevam načelo svojega moša."

Dr. Hay, ki je prisostvoval temu pogovoru, je napravil, kakor da ni slišal, pa je docela odgovoril: "Ne. Jem kar mi ugaja in le pa tam upoštevam načelo svojega moša."

Dr. Hay, ki je prisostvoval temu pogovoru, je napravil, kakor da ni slišal, pa je docela odgovoril: "Ne. Jem kar mi ugaja in le pa tam upoštevam načelo svojega moša."

Dr. Hay, ki je prisostvoval temu pogovoru, je napravil, kakor da ni slišal, pa je docela odgovoril: "Ne. Jem kar mi ugaja in le pa tam upoštevam načelo svojega moša."

Dr. Hay, ki je prisostvoval temu pogovoru, je napravil, kakor da ni slišal, pa je docela odgovoril: "Ne. Jem kar mi ugaja in le pa tam upoštevam načelo svojega moša."

Dr. Hay, ki je prisostvoval temu pogovoru, je napravil, kakor da ni slišal, pa je docela odgovoril: "Ne. Jem kar mi ugaja in le pa tam upoštevam načelo svojega moša."

Dr. Hay, ki je prisostvoval temu pogovoru, je napravil, kakor da ni slišal, pa je docela odgovoril: "Ne. Jem kar mi ugaja in le pa tam upoštevam načelo svojega moša."

Uravnotežena prehrana

Ameriški dietetik dr. William Howard je dospel s svojo ženo na Holandsko in terji, ki so vprašali elegantno vitko gospo, ali sledi dietnim predpisom svojega mošiča, ali sledi dietnim predpisom svojega mošiča, ali sledi dietnim predpisom svojega mošiča...

Dr. Hay, ki je prisostvoval temu pogovoru, je napravil, kakor da ni slišal, pa je docela odgovoril: "Ne. Jem kar mi ugaja in le pa tam upoštevam načelo svojega moša."

Dr. Hay, ki je prisostvoval temu pogovoru, je napravil, kakor da ni slišal, pa je docela odgovoril: "Ne. Jem kar mi ugaja in le pa tam upoštevam načelo svojega moša."

Dr. Hay, ki je prisostvoval temu pogovoru, je napravil, kakor da ni slišal, pa je docela odgovoril: "Ne. Jem kar mi ugaja in le pa tam upoštevam načelo svojega moša."

Dr. Hay, ki je prisostvoval temu pogovoru, je napravil, kakor da ni slišal, pa je docela odgovoril: "Ne. Jem kar mi ugaja in le pa tam upoštevam načelo svojega moša."

Dr. Hay, ki je prisostvoval temu pogovoru, je napravil, kakor da ni slišal, pa je docela odgovoril: "Ne. Jem kar mi ugaja in le pa tam upoštevam načelo svojega moša."

Dr. Hay, ki je prisostvoval temu pogovoru, je napravil, kakor da ni slišal, pa je docela odgovoril: "Ne. Jem kar mi ugaja in le pa tam upoštevam načelo svojega moša."

Dr. Hay, ki je prisostvoval temu pogovoru, je napravil, kakor da ni slišal, pa je docela odgovoril: "Ne. Jem kar mi ugaja in le pa tam upoštevam načelo svojega moša."

Dr. Hay, ki je prisostvoval temu pogovoru, je napravil, kakor da ni slišal, pa je docela odgovoril: "Ne. Jem kar mi ugaja in le pa tam upoštevam načelo svojega moša."

Dr. Hay, ki je prisostvoval temu pogovoru, je napravil, kakor da ni slišal, pa je docela odgovoril: "Ne. Jem kar mi ugaja in le pa tam upoštevam načelo svojega moša."

Dr. Hay, ki je prisostvoval temu pogovoru, je napravil, kakor da ni slišal, pa je docela odgovoril: "Ne. Jem kar mi ugaja in le pa tam upoštevam načelo svojega moša."

Dr. Hay, ki je prisostvoval temu pogovoru, je napravil, kakor da ni slišal, pa je docela odgovoril: "Ne. Jem kar mi ugaja in le pa tam upoštevam načelo svojega moša."

Dr. Hay, ki je prisostvoval temu pogovoru, je napravil, kakor da ni slišal, pa je docela odgovoril: "Ne. Jem kar mi ugaja in le pa tam upoštevam načelo svojega moša."

Dr. Hay, ki je prisostvoval temu pogovoru, je napravil, kakor da ni slišal, pa je docela odgovoril: "Ne. Jem kar mi ugaja in le pa tam upoštevam načelo svojega moša."

Dr. Hay, ki je prisostvoval temu pogovoru, je napravil, kakor da ni slišal, pa je docela odgovoril: "Ne. Jem kar mi ugaja in le pa tam upoštevam načelo svojega moša."

Dr. Hay, ki je prisostvoval temu pogovoru, je napravil, kakor da ni slišal, pa je docela odgovoril: "Ne. Jem kar mi ugaja in le pa tam upoštevam načelo svojega moša."

Dr. Hay, ki je prisostvoval temu pogovoru, je napravil, kakor da ni slišal, pa je docela odgovoril: "Ne. Jem kar mi ugaja in le pa tam upoštevam načelo svojega moša."

Spanje v obrokih

V nekem ameriškem listu izdaja neki Bert Davis skrivnost dobrega in zdravega spanja. Recept za to spanje si je napravil sam z lastno izkušnjo.

Včasih, pravi, je lahko šel v posteljo, kar se mu je ljubilo, in se je redno prebujal trikrat, štirikrat urah spanja. Neke noči se je zval v arealu in je bil presenečen nad izrom tega obraza. Sklenil se je takoj obričer se je popolnoma prebujil. Nato je odšel v posteljo in zaspal. Naslednje dni, dar se je isto tako obril, nato 3 do 4 ure in odšel spet spat za tri ure.

Ko je praktičiral tako že šest mesecev, prišel do prepričanja, da šest ur nočnega spanja popolnoma zadostuje. Dvajset let je tako živel in trdi, da dotlej ne pozna več spenčnosti, neprijetnih sanj in more. Po drugi polovici svojega spanja, vstaja čil in veder, se spravi na delo. O pravilnosti svojega cepta je tako prepričan, da ga priporoča vsemu človeštvu. "Spi v obrokih" je geslo, ki propagira. Pogoj za spanje, kakor ga pravi, je, da se seveda ta, da moraš, če hočeš zgovstati, oditi tudi zgodaj spat.

Sonce in njegove pege

Astronomski svet pričakuje z napetostjo slednji maksimum sončnih peg, ki bo l. 1919. Kakor znano, so ugotovili, da se delovanje na soncu giblje v neki 11letni periodi. Zadnji veliki pojav teh peg so bili vsi v pretekli stoletju, do l. 1870-71 so bili res izredni, tem so plaheli in edino l. 1927 je bil njihov kasimum še bmembe vreden. Naslednji se zgodil, kakor rečeno, leta 1938. Že zdaj je pomladi 1936 opaziti od časa do časa hude ločene motnje, ki so včasih tako hude, da se bruha na sončni površini, ki so vsi v zvezi bližnje faze.

Kakor znano, obstoji neka določena zveza med številom sončnih peg in magnetskimi pojavi na zemlji. Čim se prične število peg, čati, pokažejo tudi magnetiski instrumenti na zemlji živahnije delovanje. Pojavljajo se ločene motnje, ki so včasih tako hude, da se registrirne igle občutljivih instrumentov ne morejo več beležiti. V preteklem poletju so severne magnetske opazovalnice ponovno ugotovile takane močne motnje. V zadnjih tednih je stanje peg na soncu videti spet normalno, toda to je le mir pred viharjem.

Pred dvajsetimi leti

(Iz Prosvete z dne 24. novembra 1916.) Domče vesti. V Chicagu sta dva navihana šleparja prodala "stroj za izdelovanje denarja" rojaku Valentinu Stebeju. Šleparjema je plačilo \$625 za "masino" in potem se je obrisal za vsoto.

Delavske vesti. Med toplinskiimi družbami rudarji v Coloradu je prišlo do meznega konflikta.

Svetovna vojna. Avstro-nemška ofenziva Rumaniji se še vedno nadaljuje. Srbske čete padajo Ohrido v južni Srbiji.

Vesti iz Jugoslavije

DR. VL. MAČEK IN HRVAŠKO VPRAŠANJE

Vprašanje je še vedno na mrtvi točki

Dopisnik režimskega lista "Vreme" je vprašal dr. Vl. Mačeka, kaj misli o sporazumu in rešitvi hrvaškega vprašanja. Dr. Maček mu je povedal, da se glede tega vprašanja nič ni izpremenilo v zadnjem letu. Ne prenamaknejo se ne izvenparlamentarna opozicija in drugi pa tudi ne. Dr. Maček se zdi, da se volja za sporazum hoče zvajati vedno na — sporazum vladanja. Gre torej pri vseh poizkusih samo za vladat!

Dr. Maček je dr. Milanu Gačeviću o veliki noči podrobno pojasnil, kako si misli ta sporazum. Potrebna je koncentracija vseh elementov, ki imajo saledstvo v narodu. Ti se morajo sporazumeti. Razume se, da je pri tem izključena razprava o skrupulih in dinastiji. Ko se dobi sporazum, se sestavi vlada iz tistih oseb in dobrega slovesa, ki eventualno tudi niso v strankah zaposleni. Takša vlada bi izdala volilni red in razpisala volitve. Mi bi v taki vladi vsekakor sodelovali ter nosili soodgovornost.

Beograjske politične skupine se bore za oblast.

Hrvaško vprašanje bi se rešilo demokratično. Hrvati v Bosni in Vojvodini bi sami odločevali, kaj hočejo.

Dr. Maček kljub vsemu pričakuje sporazum. Po gotovih znakih sodeč sta del beograjske stranske opozicije in Aca Stančevića že sklenila neki sporazum. Do sporazuma lahko pride, če se uspe nekateri predsojdi.

Rešitev hrvaškega vprašanja ni dozorelo, čeprav trdi Ljubljani znani dnevniki, da bo hrvaško vprašanje rešila J.R.Z. Koče, a kdaj in kako? Omenjamo namreč, da hrvaški seljaki bolj in bolj samostojno nastopajo ter so se pri zadnjih občinskih volitvah že jeli upirati postavljanju kandidatov po vodstvu stranke. Postavljali so svoje kandidatne liste neodvisno od Zagreba ter ponekod deloma dosegli uspehe. V Ogulinu na primer neodvisna lista dobila 630 glasov, dr. Mačkova pa je 614. Tako se je zgodilo v nekaterih drugih občinah.

Te pojav sledi zlasti dvoje. Prvič, da hrvaško vprašanje dejansko niti načeto ni in drugič, da tajinstvenost dr. Mačka gineva ter da se zbuja v ozadju druge, sedaj še tajne sile (dr. Stepinac), ki bodo nastopile, če dr. Maček ne bo prodrl s svojim vsaj navidez zagovetnim problemom. To domnevo jako podpira splošna pasivnost v Beogradu, kakor trdi dr. Maček sam, ki je pa le pasivnost gošode.

Ne bomo ponavljali svojih navedb o rešitvi tega problema. Zdi se nam pa, da nikjer še ni prave volje, da se vprašanje reši demokratično.

Samomor in poizkušeni samomor. V Ljubljani se zadnje čase samomorji zelo množijo. Jesen in pomlad sta dve dobi, ko obupanci najpogosteje obupajo do kraja in položijo na svoje življenje. Na Brdu pri Viču, kjer stanujejo v svojih ali tujih barakah in preprostih hišah emigrantje in drugi siromaki, sta živelja s svojo družino tudi zakonca Anton in Marija V. Mož je državni čestdar, zakonca sta že priletla, a preprič med njima je zadnje čase bil tako daleč, da je mož nedavno odšel iz doma in neznan kam gignil. Zena Marija je zaradi tega obupala in zaužila večjo količino strupa. Sosedo so jo hotele spraviti v bolnišnico, a ženi je odleglo in ostala je doma. Čez dva dni pa ji je spet postalo slabo. Poklicani zdravnik je ugotovil, da je zastrupljenje že končano in da je vsaka pomoč skoraj gotovo že zaman. Poklical je sicer reševalce, da bi jo prepepelili v bolnišnico, toda samomorilka je umrla, preden so jo sploh prepepelili v bolnišnico. Zapustila je tri otroke, ki pa so že oddani. Kje je mož, še ni znano. V Mariboru pa se je hotela zastrupiti 21 letna delavka Roza

18 LET ROBIJE ZA UMOR SVOJE ŽENE

Pred velikim sodnim senatom v Mariboru se je zaključila družinska tragedija, ki je spravila enega zakonca pod zemljo, drugega za 18 let za zidove jetnišnice. Gre za ključavničarja železniških delavnic v Mariboru Ivana Ferlina, starega 44 let, ki je 17. julija letos ustrelil svojo ženo Elizabeto.

Ferlin je bil do leta 1920 zaposlen v neki dunajski tovarni, tega leta pa je prišel v Maribor in je bil sprejet v službo pri železniških delavnicah. Tu se je seznanil tudi s svojo kasnejšo ženo, ki je bila zaposlena v neki trgovini. Leta 1921 sta se poročila in je žena sprejela službo. Dobil je službo pri neki mlečarni in prav tamkaj na dvorišču tudi stanovanje. Oba sta torej hodila na delo, vendar je žena zaslužila več kakor mož. Zaradi tega je hotela imeti tudi nekaj več svobode, česar pa mož ni razumel. Imela sta že dva otroke, toda tudi otroka ju nista spravila v zadovoljstvo in mirno življenje. Mož je začel popivati. Očital je tudi ženi, da ima druge moške, o čemer pa Ferlinca zdej pred sodiščem neče dati nobenih izjav. Preprič med njima so se množili, življenje je postalo nezno, žena je zahtevala ločitev zakona, hkrati pa se z otrokoma preselila k svoji prijateljici. Mož je v jezi sklenil napraviti vsemu temu konec. Kupil si je pištolo. Toda prijateljica so Ferlina in njegovo ženo prepovorili, da sta sklenila spet živeti skupaj. Ferlinčeva žena se je vrnila k možu, da se pogovorita. Bila sta sama v svojem stanovanju, nenadoma je počil strel in Ferlinca je priteknil na dvorišče ter klical, naj pošljejo takoj po zdravnika. Ko so prihтели v njegovo stanovanje, se jim je nutil strašen prizor: Ferlinčeva je ležala v mlaki krvi na tleh, Ferlinca pa ji je močil čelo, da bi se zavedela. Toda kroglja je prebila srčno žilo, smrt je bila neizbežna. V nekaj minutah je Ferlinčeva umrla.

Ferlin je na policiji izpovedal, da je hotel napraviti konec vsemu s tem, da ubije njo in sebe. Ko pa je hotel izstreliti krogljo vase, je pištola odpovedala. To bi potrjeval tudi naboj v revolverju. Toda Ferlinca je kasneje izpovedal izpremenil in vztrajal tudi pred sodniki pri novi izpovedi: hotel je najprej ustreliti ženo, ko pa je potegnil pištolo iz žepa, se je sprožila in je strel slučajno zadel ženo v prsi.

Obtožence je pred sodniki vse odkrito pripovedoval in med jokom opisoval, kako je prišlo do ženske smrti.

Veliki senat ga je obsodil na 18 let ječe, na izgubo častnih pravic in državne službe. Ferlinca je obsodba tako potrla, da je zajokal kakor otrok, straharjem pa se kar ni dal odpeljati v zapor. S silo so ga morali spraviti iz sodne dvorane v celico.

Umri znan zdravnik. — V Slovenjgradu je umrl 9. novembra primarij tamošnje banovinske bolnice dr. Vinko Železnikar, star 59 let. Kot zdravnik je bil znan daleč naokrog in prav zaradi njegovih sposobnosti je bila slovenjgraška bolnica deležna obiskov bolnikov od blizu in daleč. Za operacije je bil pravi mojster.

Nagrade za slike in kipe pri novem skupščinskem posloppju. — V Beogradu zdajdo je lepo vrsto let novo skupščinsko posloppje. Ker so dela v glavnem končana, je pred meseci vlada razpisala precej visoke nagrade za slikarstva in kiparska dela, ki naj krasijo novo posloppje. Zdej so bile nagrade razdeljene. Tudi slovenski umetniki so jih bili deležni. Slikar Slapernik je dobil nagrado za načrt slike ustoličenja na Gosposvetskem polju (50.000 Din), kipar Gorše je dobil dve nagradi po 90.000 Din, kipar Tine Kos je dobil nagrado 100.000 Din za kip kneza Koclja. Poleg tega je bil deležen kipar Tine Kos še ene nagrade. Kiparja Tine Kos poznajo bralci Ameriškega družinskega koledarja po reprodukcijah njegovih del, ki jih je ta koledarj že večkrat objavil. Redke so prilžnosti, da lahko pride slovenski umetnik do takega naročila in takega zaslužka. Če pa je že bil kdaj kakšen večarji razpis kje v Zagrebu ali Beogradu, so slovenske umetnike dosledno zapostavljali. Zaradi tega se tega razpisa za skupščinsko posloppje ni udeležilo mnogo slovenskih umetnikov, a zgodilo se je vendar prvič, da so bili slovenski umetniki deležni v Beogradu prvih nagrad. Čestitamo jim k temu uspehu in zmagi!

Mervyn Rathborne, tajnik stakovnega sveta mornarskih delavcev v San Francisco, Cal.

Likvidacija kmečkih dolgov
Izšel je pravilnik k uredbi o likvidaciji kmečkih dolgov. Od vsakih Din 100 je treba plačati vsako leto 1. novembra Din 10.60 (le prvi dve leti Din 10.50). V roku od 20 dni po objavi pravilnika bodo denarni zavodi pozvali zaščiteni dolžnike, da takoj plačajo prvi obrok nepozvedno Privilegirani agrarni banki.

Kdor bi se pozivu ne obzval, mora pričakovati, da ga bo Privilegirana agrarna banka rubila potom davničnih oblastev. Najprvo mu bodo zarubljene premočnine, ako pa to ne bi zadostovalo, bo odrejen ružič nepremičnin za celoten dolžni znesek. Kmetje, plačajte, če ne, bo ružič!

Kmečka posojilnica in likvidacija kmečkih dolgov

Občni zbor Združne zveze v Ljubljani je ugotovil, da so valed uredbe v likvidaciji kmečkih dolgov silno prizadete kmečke posojilnice. Resolucija pravi: "Posojilnice so postale s tem še v večji meri in še za daljšo dobo nelikvidne, ker iz 3% bonev (ki jih prejemale kot plačilo za prevzeti dolg od Privilegirane agrarne banke op. ur.) ne morejo računati na likvidnost, dokler ne bo tudi na razpolago lombardnih posojil pri Narodni banki po 3% v zadostni višini. Vse te žrtve posojilnic pa končno zadenejo stotisoče malih varčevalcev, ki so ravno posojilnicam, kot ljudskim ustanovam z nemojno zavezo vseh dolžnikov zaupali svoje prihranke."

Mi pa še vseeno verujemo "Slovincu", ki je pred par meseci napisal, da bodo vsi naši denarni zavodi še to jesen likvidni, to je da bodo mogli izplačati vloge vsakomur, kdor bo to zahteval.

Samomor. — V Zgornjem Radvanju so našli mrtvega laboranta neke mariborske lekarne, 40-letnega Ivana Kartenschlagerja. Pred nekaj dnevi ga ni bilo v službo in ko ga tudi drugi tretji dan ni bilo, je lekarnar obvestil o tem orožnike, ki so vili v njegovo stanovanje v Radvanju. Našli so laboranta zastrupljenega, ob njem je ležal lonček z ostanki strihnilna. Zakaj je šel v smrt, ni znano.

Ali ste naročili na dnevniki "Prosveta"? Podpirajte svoj list!

Trgovci s smrtjo imajo bogato žetev

Velika gradbena aktivnost v zrakoplovni industriji

New York. — (FP) — Komaj leto dni je od tega, ko je Nyejev senatni odsek pokazal vsemu svetu igro municijskih baronov v vsej nagoti. Zbral je veliko kopicu materiala, iz katerega je razvidno delovanje sil, ko so potegnile Združene države v svetovno vojno.

In komaj po enem letu te preiskave že zopet vidimo alične sile, ki pripravljajo teren za potegnitev te dežele v prihodnjo svetovno vojno. Igra se vrši po vseh starih predpisih in po istih notah kakor se je po izbruhu zadnje svetovne vojne. Razlika je le v tem, da sedaj igrajo glavno vlogo interesi, ki grade komercialne in vojne aeroplane. Grade jih za — tuje vlade.

Ameriška aeroplanska industrija dela na velikih naročilih za Anglijo. Ta naročila do sedaj vključujejo le komercialna letala. Nobeno komercialno letalo pa ni samo komercialno, marveč ima vsako letalo tudi vojni pomen. Poleg tega se pričakuje, da bo angleška vlada naročila v Ameriki tudi 700 vojnih letal.

V Boeingovi tovarni v Vancouverju, Kanada, že grade 300 bojnih letal. Večja naročila pričakujejo tudi Martin in Douglas kompanije. V Daytonu, O., kjer so velike tovarne za produkciranje aeroplanskih pritrdil in tudi letal, se zastopniki britske vlade pogajajo z Johnson Airplane & Supply Co. ter McCouley Aviation korporacijo.

Načrt Anglije, ki posebno zadnja leta zasleduje izredno reakcionarno in intrigantsko sunanje politiko, je, da pride ameriško aeroplansko industrijo za svoje krilo. Slične taktike se je posluževala tudi pred ameriškim vstopom v svetovno vojno. Ameriške komercialne in finančne interese je toliko privezala nase, da je šla končno — ko so bila ameriška posojila v nevarnosti in z njimi vred tudi vojna prosperiteta — tudi Amerika v vojno — "za demokracijo."

Tudi v prihodnji vojni ne bo drugače. Kongres lahko sprejme nov nevtralnostni zakon. Ta zakon je lahko še strožji kakor je sedanj, ki poteče prihodnjo pomlad, toda bo le iluzija. Ko bo prišel čas, bodo odločilno vlogo imeli finančni in trgovski interesi ameriških kapitalistov in diktirali, na kateri strani se naj Amerika bori "za demokracijo" in "proti fašizmu". O tem ni nobenega dvoma.

V zvezi z veliko aktivnostjo letalske industrije se lahko zgodi tudi tako kakor se je pred leti zgodilo z večjim britskim naročilom za vojaške puške, ki so končno ostale v Ameriki, ali pa so bile prodane drugim državam. Če se Anglija pozneje premisli, bodo aeroplanske družbe pritisnile na ameriško vlado, da prevzame izdelana vojna letala. Vsekakor pa bodo trgovci s smrtjo insistirali, da prodajajo svojo robo kjer koli.

Tako se plete vojna mreža, v kateri bo ujeta tudi Amerika. V to mrežo se zapleta tudi Kanada, ki je letošnji vojni proračun zvišala na 50 milijonov. Običajno je znašal 20 milijonov na leto. Od te vsote se bo oprilejo precej tudi ameriških trgovcev s smrtjo. V prvi vrsti bodo želi aeroplanski baroni, toda čedna vsota se bo oprijela tudi kapitalistov, ki izdelujejo podmornice in rušilce.

Barometer oboroževalnega biznisa so ogromni profiti kanadske International Nickel Co. V prvih devetih mesecih tega leta so znašali 27 milijonov, v istem času lani pa le dvajset milijonov dolarjev.

Dolovno

— Kaj niste čitali, da je tu prepovedano plavati?
— Da, čital sem, toda jaz ne znam plavati.

R. Middleton, član vrhovnega sodišča v kanadski provinci Ontario.

Robot pri telefonu

V zadnjem času so zgradili majhnega robota, ki se nevidno priključi na telefon in ki zvezo zapljuje vsako besedo na kovinsko žico. Ta mehanizem pa je mogoče montirati tudi v vsak drug prostor, kjer prisluškuje s svojim občutljivim mikrofonom konferencam, pogovorom in sestankom ter si jih beleži. Vsaka beseda, vsaka skrivna izjava se po njem fiksira in jo je po tem mogoče v zvočniku podati javno in glasno.

Prisluškovalni robot temelji prav za prav na starem principu, ki ga je svoječasno izumil že Paulsen, a se je populariziral šele po splošni uvedbi radijskih cevi in se izpopolnil. Tenka jeklena žica, ki ima v premeru komaj četrtino milimetra, se razvija mimo magneta in se pri tem sama stalno zmagnetni. Če prevedeš zvočne tresljaje preko tega magneta, se zvoki vtisnejo po elektromagnetski poti tudi v žico in jih je mogoče pozneje z isto pripravo reproducirati. Žica pa mora biti seveda prav posebne vrste, zlitino zanjo dobe ta čas samo na Švedskem. Za vse druge tresljaje, in celo za orenj in vlago je žica občutljiva, zvoki, ki so se vtisnili vanjo, pa se dajo isto tako izbristati samo po električni poti.

Priprava je zgrajena zelo preprosto. Sestoji iz dveh bobnov, preko katerih teče žica, iz magneta, ki je zvezan z mikrofonom. Če se ta priprava priključi na kakšen telefon in dvigne naročnik slušalko, tedaj ni treba živemu prisluškovalcu nič drugega, nego da pritisne na gumb in robot prične delovati. Celo pritiskanju na poseben gumb se lahko izrognes in aparat deluje potem popolnoma avtomatično.

Svojo glavno nalogo izpolnjuje novi robot seveda v poslovnem življenju. Šef kakšne velike tvrdke sedi v svoji pisarni na gumb pri svoji pisalni mizi, v istem trenutku prične delovati skriti mikrofon v pisalni mizi, a nekje v drugi sobi se prične odvijati robotska žica in vanjo se fiksira elektromagnetski vtiški poslovnega razgovora. Šefov sogovornik seveda ne sluti, da ne bo mogel preklicati nobene svoje besede, ki jo z vsem pogovorom vrad lahko vsak trenutek ponovijo preko zvočnika. Drobni mikrofon pa je mogoče priključiti na telefonski vod v vsakem prostoru in preko državne centrale prisluškuje potem vsakemu pogovoru v tem prostoru. V vohunskem in protivohunskem področju utegne biti takšna stvar ogromnega pomena.

Prisluškovalni robot deluje neprimerno hitreje in zanesljiveje nego vsak stenograf. Na govorniškem odru fiksira točno vsako besedo, vsako predavanje v tempu, ki ga ne more doseči niti najboljši izveščan stenograf. Časni

aka podjetja ga uporabljajo za sprejemanje poročil svojih vnanjih dopisnikov, kar jim omogoča potem udobno prepisovanje vsake sporočene besede, prav tako more trgovci na potovanju od kjerkoli telefonirati svoji osrednji pisarni besedilo za kakšno poslovno pismo in ta diktat izključuje vsako pomoto. Pri tem si pristiedi do 40 odstotkov za telefonske pristojbine, ker mu ni treba šele počakati, da se mu pri telefonu kdo odzove in mu ni treba ponavljati besed. Obratni stroški za prisluškovalno aparaturo pa so minimalni, ker se da jeklena žica uporabljati v nedogled. Robot je zgrajen tako, da ga je mogoče s pritiskom na tipko pisalne stroja vsak trenutek ustaviti in pripraviti do tega, da ponovi še zabeležene stavke. Pisanje protokolov po beležkah robota je nekaj nad vse lahkega, magnetizirano žico pa je mogoče potem še dolga leta hraniti v arhivu in jo reproducirati, kadarkoli bi bilo to potrebno.

HUMOR

Zadoščenje
"Gospod, pravkar me je picila vaša čebela. Zadoščenje zahtevam!"
"Kar pokažite mi jo, jo bom že kaznoval!"

Zavist
"Tak, nasvidenje, gospa sosedica... če trdo delo imam, saj se vendar jutri moja hčl zaroci."
"Da, da, razumem... ga morate še mehčati..."

Teža pa, teža...
"Moj sin je zgubil po operaciji slepiča šest kil!"
"Lej, lej, kdo bi si mislil, da je ta spak tako težak."

Dve neumni ptici
Profesor: Pri starih narodih je veljala kukavica za enako neumno ptico, kakor pri nas osel.

Razlika
Domači zdravnik bolnemu Mihecu: Če pokažeš jezik, Mihec, dobiš od papana kot potice.
Mihec: Eh, ne boste me ujeli, gospod. Oni dan sem pokazal jezik sestrici, pa mi je papa navil ušesa.

Ponos
— Zakaj se pa voziš v avtomobilu vedno sam? Zakaj ne vzameš nikoli s seboj nobenega prijatelja?
— Se tega je treba! Počem bi ljudje ne vedeli, da je avto moj.

Posledica obdaritve
— Kaj si dal svoji družini za božič?
— Žena je dobila radioaparat, starejši sin trompeto, hčl gosli, mlajši sin pa boben.
— In kaj si dobil ti?
— Odpoved stanovanja.

Otroci branilcev španske republike v pohodu v Madridu.

Mongolska delavka pri stroju v tekstilni tovarni v Ulan-Batorju.

KRIŠTOF DIMAČ

Spisal JACK LONDON. — Iz angleščine prevedel FRANCE MAGAJNA

Slavo si bova delila po bratovsko. Pri tem boste prideli čeden kupček denarja. In Dawson se bo prebudil iz svojega sna in se bo kar za trehuh držal od krohota. Seveda, če ... če mislite, da bi pri tej igri svoj denar tvegali, vam bom jaz dala zlatega prahu, da boste lahko kupili jajca.

Te poslednje besede so bile Dimaču odveč, kajti bil je le navaden smrtnik z zapada, ki je imel čudne in trdovratne pojme o ženskah in denarju. Zato je s prezirno zavrnil njeno ponudbo.

"Hej, Čok!" je zaklical Dimač čez glavno ulico svojemu tovarišu, ki je hitro nekam koral na svojih vegastih nogah, držeč pod pazduho steklenico z zmrazlo vsebino. Dimač je stopil čez cesto k njemu.

"Kje si pa vendar bil vse jutro? Povsod sem te že iskal."

"Pri doktorju," je odvrnil Čok in pokazal steklenico. "Ubogi Sally nekaj ni prav. Sinoči sem opazil pri krmiljenju. Rep in boki se ji goliho. Doktor pravi ..."

Naj pravi, kar hoče, mu je nepotrpežljivo segel Dimač v besedo. "Veš, kaj bi rad ...?"

"Kaj te pa spet grize?" je vprašal Čok osupel in užaljen. "Paica se goli, mrz pa tak, da gre kar za nohte. Rečem ti, da je bolna. Doktor pravi ..."

"Sally naj počaka. Poslušaj!"

"Pa če ti pravim, da ne more čakati. To bi bilo okrutno. Saj bo še zmznila. Kaj te je pa vrglo v tako vročino? Mar je kdo dobil sled Monte Kristovega zaklada?"

"Ne vem, Čok. Ali bi mi storil uslugo?"

"Seveda," je vjudo rekel Čok, dobrovoljen in pomirljen. "Za kaj pa gre? Kar povej. Saj veš, da sva prijatelja."

"Prosim te, da mi nakupiš jajce —"

"Seveda. Pa še kolonjske vode pa riževga praška. Samo besedico reci. Uboga Sally se pa goli, da jo je kar zlo pogledati. Čuj, Dimač, če nameravaš začeti milijonarsko življenje, si le sam kupuj jajca! Jaz sem zadovoljen s fižolom in slanino."

"Saj jih bom kupil samo zase, prosim te le, da mi pomagaš. Zdaj pa, Čok zatisi za nekaj hipov svoje gobezdalo! Stori, kar ti pravim. Naravnost k Slavoviču pojdi! Kupi vsa jajca, kar jih ima v žalogi, in plačaj mu jih, če treba, tudi po tri dolarje. Ampak! Pokupi vse do zadnjega."

"Po tri dolarje!" je zaječal Čok. "In baš včeraj sem siljal, da jih ima v žalogi nad sedemsto. Enoindvajseto dolarjev za kurje sadje! Pravim, Dimač, nekaj ti bom svetoval. Hitro teči k zdravniku! Prijazen mož je in se bo zavzel zate. Za prvi recept bo vzel samo eno unčo zlata. Pozdravljen! Mudi se mi."

Obrnil se je, da bi šel. Dimač pa ga je zgrabil za ramo, ga zaustavil in zasakal k sebi. "Dimač, saj veš, da rad storim zate, kar hočeš," se je Čok iskreno branil. "Če se boš kdaj prehladil v glavo in če boš imel obe roki zlomljeni, bom noč in dan sedel pri tvoji postelji in te usekaval. Toda če zapravim enoindvajseto dobrih železnih dolarjev za kurje sadje, pa naj bo zate ali za kateregabid drugega dvojnega človeka, bom vreden večnega ognja."

"Saj ne boš zapravil svojih dolarjev, ampak moje, Čok. To je čisto kupčijska zadeva. Rad bi pokupil vsa jajca, kar jih je v Dawsonu, v Klondiku in na Yukonu. Ti mi boš pomagal. Ne utegnem ti razlagati vseh podrobnosti te kupčije. Ti bom že kasneje pojasnil in če boš hotel, boš lahko pristopil s polovico glavnice.

V tem hipu gre za to, da dobiva v pest vsa jajca. Zdaj pa skoči k Slavoviču in kupi vsa, kar jih ima."

"Kaj naj mu pa rečem? Saj bo vendar vedel, da si jih ne bova ocvrta."

"Ničesar mu ne govori. Denar ima tudi svoj jezik. On prodaja kuhana po dva dolarja. Ponudi mu tri za sirova. Če mu pa radovednost ne bo dala miru, mu reci, da nameravaš začeti kokošerejo. Samo da nama proda jajca. Potem pa nadaljuj. Kjerkoli izvohaš kako jajce, kupi ga. Razumeš? Kupi ga! V tisti mali gostilnici, ki je nasproti Slavovičeve, jih bo tudi nekaj. Kupi jih! Jaz bom šel pa v klondajsko mesto. Vem za hromega starca, ki je "suh" in ima šest ducatov jajec. Vso zimo jih je hranil in upal, da bodo toliko poskočila, da si bo zanje lahko kupil vozovnico do Seattle. Ukrenil bom, da se starec spomladi odpelje, pa bodo jajca moja. Zdaj se pa požuri! Pa še nekaj! Pravijo, da jih ima nekaj ducatov tudi tista mala ženaka na drugi strani žage, ki šiva mokasine."

"Bo že prav, če ti tako praviš, Dimač. Ampak Slavovič se jih bo držal kakor klop. Najprej jih bom pobral drugod."

"Dobro. Pa hiti! Zvečer ti razložim vso zgodbo."

Toda Čok je zopet zavijtel svojo steklenico. "Najprej grem lečit ubogo Sally. Jajca bodo že toliko počakala. Če jih niso pojedli do zdaj, jih tudi ne bodo medtem, ko bom negoval ubogo žival, ki je že tolikokrat meni in tebi rešila življenje."

Jajca so bila tako hitro pokupljena, da nikoli tega. V treh dneh je bilo malone sleherno jajce, za katero so v Dawsonu vedeli, v rokah Dimača in Čoka, le par ducatov jima jih je ušlo. Dimač je bil bolj razsipen pri kupovanju. Brez sramu je povedal, da je hromcu v klondajskem mestu plačal po pet dolarjev za vsako izmed njegovih dvaindesetdesetih jajec. Čok pa, ki jih je pokupil več nego Dimač, se je krepko pogajal za ceno. Ženi, ki je šivala mokasine, je plačal le po dva dolarja za jajce. Bil je silno ponosen, ker je prignal Slavoviča tako daleč, da mu je prodal vseh sedemstopenajst jajec po dva in pol dolarja. Godrnjal pa je nad malo gostilnico nasproti Slavoviča, kjer je moral plačati po dva dolarja petinšesetdeset za vsako od tistih bornih stoinšesetdesetih jajec.

Tistih par dvanaestic, ki jih še nista imela, je bilo v rokah dveh oseb. Ena, s katero se je Čok že pogajal, je bila Indijanka, ki je živela na griču za bolnišnico.

"Danes jo bom premotil," je Čok naznanil naslednje jutro. "Ti pomij posodo, Dimač, Bom takoj nazaj, če se ne razpočim, ko ji bom kazal zlato. Z možkim bi človek že še trgoval. Z ženskami je pa križ. Kar srce me boli, ko vidim, kako ti znajo kupca zavračati. Človek bi mislil, da so tista njena jajca iz subega zlata."

Ko se je Dimač popoldne vrnil v koč, se je Čok bavil z bolno Sally. Vtiral ji je mazilo v ogoljeni rep in zrl predse s tako pustim in praznim obrazom, da so Dimača prešle čudne slutnje.

"Vse po sreči?" ga je Čok brezbržno vprašal, ko sta nekoliko minut molčala.

"Kaj še!" je Dimač dejal zlovilno. "Pa ti, kaj si opravil pri Indijanki?"

(Dalje prihodnjik.)

Metka se je branila: "Otroci vendar ne smejo v kino." "Noter ne — slike si pa lahko ogledamo, pa debelega vratarja si lahko privoščimo." "Imenitno!" je vzkliknila Metka, zakaj na debelega vratarja je imela hudo piko. Malomestni kino je bil urejen v neki šupi, o zvočnem filmu se jim še sanjalo ni. Bilo je res še tako, da je moral včasih vratar občinstvu kakšno zamotano zadevo razlagati. Danes je pa visela nad blagajno črna lepenka in na njej je bilo nekaj a kreda napisanega. Otroci so jo brž mahnil tja.

"Kaj je napisano, Janezek?"

"Sama čitaj!"

Janezek se je važno podbočil in začel brati: "Iščemo mlado deklico, ki bi igrala klavir v kinu."

"Zakaj?" je začudeno vprašala Metka.

"Zakaj?" je začudeno vprašala Metka.

"Da bo klavir igrala."

"Med filmom?"

"Kajpak."

"Potlej bo lahko šla zmerom zaslonj v kino?"

"Kajpak?" se je spet odrezal Janezek.

Tudi če Harry Piel igra, Janezek?"

"Zakaj pa takrat ne?"

"Metki se se zabavala oči. Še malo je postala, potlej je pa stekla, kolikor so jo njene drobecne noge nesle, domov."

"Mamica, mamica!" je klicala že oddaleč: "Hitro in pridno se bom učila klavirja. Ali bi ne mogla učiteljica že kar danes priti?"

Mati je pogledala očeta, oče pa mater.

"Vidiš," je dejal pozneje oče, "samo to je važno, kako z otrokom govoriš. V tešavnih in zamotanah vzgojnih vprašanjih matere še zmerom potrebujete nas očete."

PREPOZNO

Zgodba današnjih dni

"Kaj želiš?" se je zganil po dolgem in mračnem čakanju star, debelejši gospod z dvema podbradkoma in rdečim nosom ter upri pogled v prišleca, mršavavega mladeniča, ki je stal v zadregi tri korake oddaljen od pisalne mize.

"Čital sem v časopisih ..."

"Ze dobro," ga je prekinil oni. "Zastran službe, kaj ne?"

"Da."

"Kako se pišete?"

"France Zakotnik."

"Kaj ste?"

"Diplomiran filozof."

Uradnik ga je pomilovalno pogledal, rekoč: "Ko bi bili vsaj jurist ... Več ko mature vam pri nas ne moremo priznati."

Culo se je šelestenje Zakotnikovih listin, po katerih je brskal stari gospod.

"Sijajen študent ... Sijajen. Same odlike ..." je mrmral pred se. "Čez čas, kakor da se je nečesa domislil. "Hm, pa imate, dragi prijatelj, kaka pričoročila ..."

"Francetove oči so obvisle na predloženih dokumentih."

"Oni je uganil in akomignil z rameni. "Zgolj odlike ne zadostujejo ... Mislim na zveze ..."

Dobre zveze ... Protekcijo ..."

"Nič nimam."

"Potem mi je, mladi človek, žal ..."

Izročil mu je nazaj zavitke z njegovimi listinami.

Kakor otmotičen se je znašel France onstran vrat.

Naslednji dan je potrgal v slični zadevi na druga vrata.

Direktor ga je vprašal: "Kaj ste in kaj znate?"

"Diplomiran filozof," je boječe odgovoril Zakotnik.

"Filozof? Filozof?" se je zažal ravnatelj. "Mi ne potrebujemo mislecev — ampak ljudi dejanj!"

"Sprejemem vsak posel, ki mi ga odkažete ..."

"Premorete poleg modrosti še kaj?" ga je odvrnil direktor. "Stenografijo? Strojepisje?"

"Ne znam."

"Potem ne bo nič!" Z roko je pokazal po ogromni pisarni, kjer je delalo kakih dvajset oseb. "Poglejte jih, nimajo univerze, niti mature, samo štiri srednje šole — in dvorazredno trgovsko. Poglejte jih — en sam stroj!"

Pa je srečal France nekda-

njega sokolca, ki je že z drugo gimnazijo dal slovo šoli in se lotil rokodelstva na deželi, kjer je bil doma. Močan in lepo oblečen je stal pred njim, da je bilo filozofa kar sram.

"Dolgo se že nisva videla, France. Kako kaj ...?"

"Tako, tako ..."

"Kakšen poklic imaš?"

"Diplomiran filozof."

"Kaj pa je to ...?"

Po naše bi se reklo: izučen modroslovec."

"Aha ... Koliko let si se učil?"

"Osemnajst."

"Kaj ...?" je zijaš oni. "To imaš dobro službo!"

"Sem brez službe."

"Čestitam, France!" ga je nagovoril sredi ceste drug sošolec, zdaj poslovodja domače tvrdke.

"Kaj ...?" je brezizrazno obstal Zakotnik.

"K tvoji diplom!"

"A tako ... Hvala!"

"Vidiš, kamerad, zdaj si na konju ... Se tistih pet in trideset let — pa stopiš v pokoj! Mi pa garamo iz dneva v dan, brez konca, pa še ne veš, kaj ti prinese jutrišnji dan."

Po štirih mesecih brezplodnega iskanja službe, ko sta bila njegova filozofija in ponos uboštva že tisočkrat bičana, je sklenil, da ne potrka na nobena vrata več.

Dobil je dvoje instrukcij, ki nista zadostovali, da si uteši glad in pokrije nagoto telesa. Prebival je slej ko prej v podstrešnici. Nekaj stare šare in — diploma: to je bila njegova imovina. Slamnjaka, zbita miza in dvoje stolov pa je bila last ženice — perica, sama reva — pri kateri je stanoval.

Jasen in trpek je bil spomin na njegov dom: Kot peti, najmlajši otrok se je rodil v vlažnem predmestnem kletnem stanovanju. Oče in mati, oba delavca, vdana alkoholu, ki ju je bolj od revščine spravil pod rušo. Troje sestra je pogoltnila ulica, brat je izginil neznan kam.

Njegova gimnazijska in akademska leta? — Ni vredno govora! Dnevi, tedni, meseci in leta so potekali anonično. Delo, študij, instrukcije, podstrešje, glad in mrz: to je bila njegova mladost.

Danes mu je bilo osem in dvajset let.

Tri leta je že čakal na državno namestitev, srednješolsko službovanje. Namestitve so bile redke. A glej! Celo njegovi mlajši, pozneje diplomirani tovariši so bili sprejeti, le zanj se ni nihče zmenil ... Ni imel nikogar, ki bi zanj izrekel uplivo besedo. Nič zvez, nič protekcij — samo diplomu, samo odlike!

Gmotno se je valjal v blatu, kakor so se njegovi duhovno, pa se je dvignil kljub vsem zaprekam, ki so se mu kot proletarskemu sinu stavile na pot k izobrazbi in poklicu. Zaprta pa mu je pot k službi! Nima zvez, nima "protekcij" —

Bolezen ga je priklenila na posteljo: nič čudnega: slabo hranjen, rahlega zdravja, podstrešnica vedno mrzla. Bil je prisiljen opustiti instrukcije.

Kaj smrti, jetika mu je bila nova družica.

Zenica mu je stregla kakor lastnemu sinu — kaj, ko je bila sama uboga!"

Ležal je na naslamljaci, kost in koža, da bi ga odtehal vsak desetletni otrok. V prah ga je zbadalo; ledeni plazovi so se usipali tam, kjer je imel pjuča. Telo, roke, noge potne. Kašeljsuh. Slane sluze so se zbirale v ustih. Oči pa še žive.

Starka je razvezala ruto, vzela iz nje nekaj srebrnih kovanec in poklicala zdravnika, ki ji je zunaj, opravivši pregled, zamrmral:

"Prepozno!"

Zunaj je bila jesen, lepa, prijazna. Na podstrešju pa je gospodaril hlad.

Prišel je pismonoba, ki je sicer prinašal samo ob velikih praznikih kako voščilo ženici od njene žlahte.

"France Zakotnik!" je zaklical in odhajajoč pogledal v bolnikov mrljaški obraz.

Z nemo kretnjo je bolnik označil starki, naj odpre in prebere.

Bil je dekret o nastavitvi

Nemški zunanji minister Neurath (levo) in italijanski zunanji minister Galeazzo Ciano.

Franceta Zakotnika za suplenta na gimnaziji v K. Dva malika. Kitajec je prišel pred vojno Avstrijo in na Dunaju je postal starinarja. Pri njem je v kip Budhe, pod njim pa na "Poganski malik." Ko je prišel domov, je obmed svojo zbirko starinske gocenosti avstrijski bankovec 100 kron in napisal spodaj: vropski malik.

SPITE TRDNO, VZIVAJTE VASO HRANO

TRINER'S ELIXIR OF BITTER WINE

Mnogokrat odpravi neprebavnost in zaprtnico

NAROČITE SI PROSTI VZOREC — Triner's Bitter Wine Co. 544 S. Wells St., Chicago, Ill. Pošljite mi brezplačni vzorec. Ime Naslov

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETA

Po sklepu 10. redne konvencije se lahko naroči na list Prosveta ... Pošljite mi brezplačni vzorec. Ime Naslov

Table with subscription rates for different regions and durations.

Izpolnite spodnji kupon, priložite potrebno vsoto denarja ali Moneta Order v pisumu in si naročite Prosveto, list, ki je vaša lastnina.

Pojasnilo: Vselej kakor hitro kateri teh članov preneha biti član SNPJ, ali če se preseli proč od družine in bo zahvaloval sam svoj list, bode moral tisti član iz dotične družine, ki je tako skupno naročena na dnevnik Prosveto, to takoj naznaniti upravništvu lista, in obenem doplačati dotično vsoto listu Prosveta. Ako tega ne stori, tedaj mora upravništvo snizati datum za to vsoto naročniku.

PROSVETA, SNPJ, 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Subscription form with fields for name, address, and payment details.

TISKARNA S.N.P.J.

SPREJEMA VSA

v tiskarsko obrt spadajoča dela

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časniške knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvaškem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugo.

VOĐSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S.N.P.J., DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne. Cene zmerne, unijako delo prve vrste.

Pišite po informacije na naslov:

S.N.P.J. PRINTERY

2657-59 SO. LAWNDALE AVENUE, Telefon Rockwell 4904, CHICAGO, ILL.

Tam se dobe na željo tudi vsa ustrezna pojasnila

Johan Sittich: VZGOJA

I Metka je stara osem let. Metka zna že brati in pisati. Več ne zna, več neče znati, zakaj že to ji je preveč. In ko je lepega dne prišla mamica in dejala: "Metka, jutri pride učiteljica klavirja ..." je metka skoraj zajokala. "Joj, mamica!" "Ali se nič ne veselíš?" "Prav nič, mamica!" "Deklica se mora učiti klavirja."

redni, ki se nočejo učiti klavirja?" II Kadar si matere ne znajo več pomagati, se zatečejo k očetu. Oče se kakopak postavi, ko da bi vse vedel. Zato je tudi Metkin oče dejal Metkini mamici: "Na napačnem koncu si začela, ženka. Se bom jaz zmenil z Metko. Kar zanesi se, otrok se bo z navdušenjem učil." In potlej je odšel oče k Metki. Spotoma je zapel pesmico. "Metka, kaj delam?" "Grgraa, očka." "Neumnost! Pojem vendar." "Prav tako se mi je zdelo, ko da grgraa, očka." "Ne. Pel sem. Ali poznaš to pesmico?" "To, ki si jo grgral?" "Da. No, že vidim, da ne boš uganila. Zima, zima bela ... Saj jo poznaš, še peti jo znaš?" "Da, očka." "Da, očka."

"Neumnost! Zmenil sem se z mamico, da pride jutri učiteljica klavirja. Potlej se boš pa pridno učila, sicer se pazi!" "Zakaj pa vpiješ, očka?" "Nič ne vpijem — samo to hočem, da igraš klavir!" "Ne maram, očka!" je zacepotala Metka. "Toliko se moram učiti, drugi otroci se pa lahko igrajo." Metka je začela jokati. In spričo solz so očete zmerom brez moči. In kadar so očete brez moči, postanejo surovi. "Ne deri se!" je zavpil oče. "Hočem, da se učiš klavirja in — pika. Brez ugovora! Sicer me boš še spoznala. Niti desetice več, nobene slaščice več, prav nič, prav nič, da veš! In res — pika." Oče je zaloputnil vrata, v sobi pa je ostala ihtela Metka sama. Metka, ki je bila trdno odločena, da bo rajši umrla, ko da bi se kdajkoli učila klavirja. III Otroške solze hitro usahnejo. In ko se je Metka popoldne igrala s svojimi vrstniki na cesti, je bilo že zdavnaj vse poslabljeno. Fantki so si vsak dan izmislili kaj novega. "Ali gremo v kino?" je vprašal Janezek.